J TOLOO E BEHDASHT, School of Public Health, Yazd Shahid Sadoughi Univ Med Sci

ORIGINAL ARTICLE
Received:2024/03/31 *Accepted:2024/09/06*

Effective factors on Migration to Kerman City and Immigrants' Problems Using Analytical Hierarchy Process Model and Technique for Order of Preference by Similarity to Ideal Solution

Paymaneh Sanjari (M.Sc.)[1], Majid Hashemi (Ph.D.)[2], Tania Dehesh (Ph.D.)[3], Sayed Vahid Ahmadi Tabatabaei (Ph.D.)[4], Maryam Faraji (Ph.D.)[5]

1.M.Sc. student of Human Ecology, Department of Environmental Health Engineering, Faculty of Public Health, Kerman University of Medical Science, Kerman, Iran.
2.Assistant Professor, Environmental Health Engineering Research Center, Kerman University of Medical Sciences, Kerman, Iran.
3.Associate Professor, Department of Biostatistics and Epidemiology, School of Public Health, Kerman University of Medical Science, Kerman, Iran.
4.Assistant Professor, Health Education and Health Promotion, Social Determinants of Health Research Center, Institute for Futures Studies in Health, Kerman University of Medical Sciences, Kerman, Iran.
5.Correspondig Author:Assistant Professor, Environmental Health Engineering Research Center, Kerman University of Medical Sciences, Kerman, Iran. Email: m.faraji@kmu.ac.ir, Tel: 03431325105

Abstract

Introduction: Marginal immigrants cause many problems in economic, social and cultural, physical ,and environmental aspects of cities. This study aims to investigate the factors affecting migration to Kerman city and the problems of marginalized immigrants using the analytical hierarchy process (AHP) and technique for order of preference by similarity to ideal solution (TOPSIS) models.

Methods: This cross-sectional study was conducted in 2022, with a sample size of 147 households selected from Kerman suburban region. The data were collected by a standardized questionnaire measuring effective factors on the migration and the checklist of the immigrant problems.

Results: The most important immigration factors were economic, social, geographical, political, educational and religious-cultural factors, respectively. Among 37 components studied, transferring the job of the family man as the family head, being on the main land, air and rail ways, having a special position at the international level, burying the family's dead members in the desired city, and the education of the wife or one of the children of the family were the most important components.

According to the results, more than 90% did not have access to public baths, sports facilities, government centers, private institutions, and parks, and recreational spaces.

Conclusion: According to AHP model, economic factors ,and then social factors, were the most important reasons for migrating to the suburbs of Kerman. Therefore, it is suggested to create stable and long-term job opportunities , improve employment and business environment in the cities, and develop infrastructure to control migration to the city capitals.

Keywords: Migration, Analytical Hierarchy Process (AHP), Technique for Order of Preference by Similarity to Ideal Solution (TOPSIS), Kerman.

Conflict of interest: The authors declared no conflict of interest.

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-20]

[DOI: 10.18502/tbj.v23i3.16482]

This Paper Should be Cited as:
Author: Paymaneh Sanjari, Majid Hashemi, Tania Dehesh, Sayed Vahid Ahmadi Tabatabaei, Maryam Faraji. Effective factors on Migration to Kerman City and Immigrants' …..……Tolooebehdasht Journal. 2024;23(3)46-65.[Persian]

عوامل مؤثر بر مهاجرت به شهر کرمان و مشکلات مهاجران حاشیه‌نشین با استفاده از مدل تحلیل سلسله مراتبی و تکنیک تاپسیس

نویسندگان: پیمانه سنجری[۱]، مجید هاشمی[۲]، تانیا دهش[۳]، سید وحید احمدی طباطبایی[۴]، مریم فرجی[۵]

۱.دانشجوی کارشناسی ارشد اکولوژی انسانی، گروه بهداشت محیط، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان، ایران

۲.استادیار مرکز تحقیقات مهندسی بهداشت محیط، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان، ایران

۳.دانشیار گروه آمار زیستی و اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان، ایران

۴.استادیار آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر برسلامت، پژوهشکده آینده پژوهی در سلامت، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان، ایران

۵. نویسنده مسئول:استادیار مرکز تحقیقات مهندسی بهداشت محیط، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان، ایران

شماره تماس: ۰۳۴۳۱۳۲۵۱۰۵ Email: m.faraji@kmu.ac.ir

طلوع بهداشت

دو ماهنامه علمی پژوهشی دانشکده بهداشت یزد
سال بیست و سوم
شماره سوم
مرداد و شهریور
شماره مسلسل:۱۰۵

تاریخ وصول: ۱۴۰۳/۰۱/۱۲
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۳/۲۰

چکیده

مقدمه: مهاجران حاشیه نشین باعث بروز مشکلات فراوان در ابعاد اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، کالبدی و زیست‌محیطی شهرها می‌شوند. هدف از این مطالعه بررسی عوامل مؤثر بر مهاجرت به شهر کرمان و مشکلات مهاجران حاشیه‌نشین با استفاده از مدل فرآیند تحلیل سلسله مراتبی و تکنیک ترتیب ترجیح براساس مشابهت با راه حل ایده‌آل بود.

روش بررسی: حجم نمونه در این مطالعه مقطعی درسال ۱۴۰۲، ۱۴۷ خانوار بود که از بین خانوارهای مهاجر به مناطق حاشیه شهر کرمان انتخاب شد. ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه استاندارد سنجش عوامل مهاجرت به شهر کرمان و چک‌لیست میزان برخورداری مهاجران از امکانات شهری بود. جهت توصیف داده‌ها از شاخص های فراوانی، میانگین و انحراف معیار و جهت تحلیل داده ها از آزمون های آماری همبستگی پیرسون، تی تست مستقل و واریانس یک طرفه و همین طور آزمون های ناپارامتریک کروسکال والیس و من ویتنی استفاده شد.

یافته ها: مهم‌ترین ابعاد مهاجرت به ترتیب عوامل اقتصادی، اجتماعی، جغرافیایی و اقلیمی، سیاسی، آموزشی -پژوهشی و مذهبی– فرهنگی بود. انتقال شغل مرد خانواده، قرار گرفتن در مسیر شاهراه های زمینی و هوایی و راه آهن کشور، نقش و جایگاه ویژه در سطح بین‌المللی، دفن اموات فامیل در شهر موردنظر و ادامه تحصیل زن یا یکی از فرزندان خانواده در دانشگاه ۵ مولفه با بیشترین تاثیرگذاری در مهاجرت بودند. بر اساس نتایج، بیش از ۹۰٪ جمعیت مورد مطالعه به حمام های عمومی، تاسیسات ورزشی، مراکز دولتی، نهادهای خصوصی، پارک و فضاهای تفریحی دسترسی نداشتند.

نتیجه گیری: براساس مدل تحلیل سلسله مراتبی ازنظر مهاجران عوامل اقتصادی و سپس عوامل اجتماعی مهم ترین دلایل مهاجرت به حاشیه شهر کرمان بود؛ بنابراین ایجاد فرصت‌های شغلی پایدار و بلندمدت و بهبود فضای اشتغال و کسب‌وکار در شهرستان‌ها ، توسعه زیرساخت ها به ویژه راه آهن برای کنترل مهاجرت به مرکز استان پیشنهاد می‌شود.

واژه های کلیدی: مهاجرت، تحلیل سلسله مراتبی، تکنیک ترجیح براساس مشابهت با راه حل ایده‌آل، حاشیه‌نشینی، کرمان

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-20]

[DOI: 10.18502/tbj.v23i3.16482]

CC BY-NC 4.0

مقدمه

مهاجرت به جابه جایی مردم از مکانی به مکان دیگر به علل و عوامل مختلف گفته می شود و به دو دسته مهاجرت داخلی (داخل کشور) و خارجی (کشور به کشور) دسته بندی می شود(۱). این پدیده به‌عنوان یکی از عوامل اصلی تغییر و تحول جمعیت می‌تواند علاوه‌بر تغییرات سریع و کوتاه‌مدت، آثار دراز مدت و طولانی را نیز در تعداد و ساختار جمعیت ایجاد کند(۲). حاشیه نشینی به عنوان یکی از ویژگی های فقر شهری در نظر گرفته می شود که با سکونت افراد در مناطق فاقد مجوز ساختمان و با برنامه رسمی شهرسازی و با تجمعی از اقشار کم درآمد همراه می باشد که با نام های حاشیه نشینی، اسکان غیررسمی و سکونت های خودرو شناخته می شود(۳).

به طور تقریبی ۱۱ میلیون نفر از جمعیت ایران در مناطق و محله های حاشیه نشین ساکن هستند(۴). شکل گیری پدیده مهاجرین حاشیه نشین مسائل متعددی از قبیل اشتغال افراد حاشیه نشین در مشاغل غیر رسمی و کاذب، وجود ساخت و ساز های غیر مجاز، عدم توانایی شهرداری‌ها برای ارائه خدمات مناسب در این مناطق، آلودگی محیط زیست، اثرات نامطلوب فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی این مناطق بر کل سیستم شهری، افزایش جرم و انحرافات در این مناطق را با خود به همراه دارد(۵). توجه محققین در دهه های اخیر به مدل های چند معیاره برای تصمیم گیری های پیچیده معطوف شده است. در این تصمیم گیری به جای استفاده از یک معیار سنجش بهینگی، ممکن است از چندین معیار سنجش استفاده گردد. این مدل های تصمیم گیری به دو دسته عمده تقسیم می گردند: مدل های چند هدفه و مدل های چند شاخصه.

از بین مدل های چند شاخصه، روش فرآیند تحلیل سلسله مراتبی (Analytical Hierarchy Process, AHP) بیش از سایر روش‌ها در علم مدیریت مورد استفاده قرار گرفته است(۶). اساس تحلیل سلسله مراتبی بر مقایسه‌های زوجی معیارهای اصلی موضوع است که به دلیل این‌که پاسخ‌دهنده فقط دو عامل را نسبت به هم می‌سنجد و به عوامل دیگر توجه ندارد، اطلاعات ارزشمندی را برای مسئله موردبررسی فراهم می‌آورد و فرآیند تصمیم‌گیری را منطقی می‌کند(۷).

یکی دیگر از روش های تصمیم‌گیری چندشاخصه روش تکنیک ترتیب ترجیح براساس مشابهت با راه حل ایده‌آل (Technique for Order of Preference by Similarity to Ideal Solution, TOPSIS) است که جهت ارزیابی و اولویت‌بندی گزینه‌ها براساس معیارها با توجه به فاصله آنها از ایده‌آل‌های مثبت و منفی استفاده می شود. منطق زیربنایی این روش، راه‌حل ایده‌آل مثبت و منفی را تعریف می‌کند. راه حل ایده آل مثبت راه حلی است که معیار سود را افزایش و معیار هزینه را کاهش می‌دهد. گزینه بهینه، گزینه‌ای است که کمترین فاصله را از راه حل ایده‌آل مثبت و در عین حال دورترین فاصله را از راه حل ایده‌آل منفی داشته باشد(۸).

Leschke و همکاران در سال ۲۰۲۳ در مطالعه "تعیین سلسله‌مراتبی علت مهاجرت از نظر بازار کار در اتحادیه اروپا"بیان می کند که مهاجران غرب اتحادیه اروپا نسبت به مهاجران شرق اتحادیه اروپا مشاغلی با دستمزد و موقعیت شغلی بالاتری کسب می کنند. مهاجران غرب اتحادیه اروپا به احتمال زیاد بسیار ماهر هستند و اغلب قبل از مهاجرت از طریق آگهی های شغلی یا تماس مستقیم با کارفرما، شغلی پیدا کرده بودند.

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-20]

[DOI: 10.18502/tbj.v23i3.16482]

CC BY-NC 4.0

در مقابل، مهاجران شرق اتحادیه اروپا، اغلب مهارت های متوسطی دارند و پس از مهاجرت با استفاده از شبکه های اجتماعی، شغل پیدا می کنند. سطوح مختلف مهارت، انگیزه‌های مهاجرت و روش‌های کاریابی، تفاوت در دستمزد و وضعیت شغلی بین دو گروه نشان دهنده تمایز انگیزه و علت مهاجرت دو گروه می باشد(۹).

Thinh و همکاران در مطالعه ای در سال ۲۰۲۲ تحت عنوان "علت افزایش شهرنشینی، مطالعه موردی ویتنام " بسیاری از شهرها را دارای چالش شهرنشینی سریع مطرح کرده اند. اگرچه شهرنشینی به طور گسترده به عنوان موتور توسعه در نظر گرفته می شود اما همچنین می تواند چالش های مختلفی را برای توسعه پایدار ایجاد کند. در این مطالعه به عواملی همچون در نظرگرفتن مسکن مقرون به صرفه برای بسیاری از مهاجران روستایی به شهر و حمایت از اقتصادهای محلی اشاره شده است(۱۰). Swanepoel و همکاران در مطالعه خود در سال ۲۰۲۱، با هدف "بررسی نقش کشاورزی شهری در امنیت غذایی در سکونتگاه‌های غیررسمی در آفریقای جنوبی" ایجاد شغل را یکی از مهم‌ترین موارد مهاجرت و سکونت در سکونتگاه‌های غیررسمی جهت کاهش فقر و دسترسی خانواده‌ها به موادغذایی معرفی کرده اند(۱۱).

رمضانی و همکاران مطالعه ای تحت عنوان" عوامل اثرگذار بر جذب مقصد و دفع مبدأ مهاجرت روستایی و واکاوی معانی ذهنی مهاجران" در سال ۱۴۰۱در شهر کامفیروز استان فارس انجام دادند. از دیدگاه مشارکت‌کنندگان عوامل دافعهٔ مبدأ عبارتند از توسعه‌نیافتگی، بیکاری فصلی، نبود امکانات رفاهی و آموزشی، نظارت جمعی شدید و نقض حریم زندگی شخصی. عوامل جاذبهٔ شهری کسب منزلت اجتماعی بالاتر، جهت‌گیری مدرن، وجود شبکهٔ آشنایان قبلی، فراهم بودن امکانات آموزشی مناسب و امکانات رفاهی بالاتر در شهر می‌باشد(۱۲). نتایج مطالعه ذبیحی دان و همکاران در سال ۱۴۰۱ با هدف" بررسی تأثیر نقش دولت بر مهاجرت بین‌استانی در کشور ایران" نشان داده است مناطق با توسعهٔ اقتصادی بیشتر و سرمایهٔ انسانی خلاق عاملی برای جذب مهاجران به شمار می‌آید. در حالی که آلودگی محیط زیست دارای اثر منفی بر میزان خالص مهاجرت است. همچنین نتایج نشان می‌دهد استان‌هایی که به سمت صنعتی شدن حرکت کرده‌اند و نرخ باسوادی در آن‌ها بیشتر است، توسعه‌یافته‌تر هستند(۱۳). معمری و همکارانش در سال ۱۴۰۰ مطالعه ای تحت عنوان" عوامل اقتصادی مؤثر بر مهاجرت روستا به شهر مرتعداران در استان اردبیل" انجام دادند و طبق یافته ها بیان کردند که با توجه به اینکه مولفه‌های اقتصادی از تاثیرگذارترین عوامل مهاجرت روستا به شهر هستند می‌توان با توسعه اقتصادی نواحی روستایی، توجه به نیازهای مرتع‌داران و به‌ویژه نسل جوان، کاهش نابرابری درآمد، افزایش عدالت اقتصادی، افزایش جذابیت مشاغل روستایی، توسعه زیرساخت‌ها، بهبود امکانات رفاهی، ایجاد اشتغال پایدار در روستاها و ... سبب کاهش مهاجرت روستا به شهر و حتی مهاجرت معکوس شهر به روستا شد(۱۴).

شهرکرمان طی ۵۰ سال گذشته درگیر رشد جمعیت فزاینده و حضور مهاجران بوده و جمعیت آن حدود ۹ برابر شده است(۱۵). مهاجرانی که عمدتاً در مناطق حاشیه شهر کرمان سکونت دارند، مشکلاتی را هم برای خود و هم برای بومیان شهر ایجاد کرده اند. در چنین شرایطی شناسایی بهتر دلایل

CC BY-NC 4.0

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-20]
[DOI: 10.18502/tbj.v23i3.16482]

مهاجرت وپیامدهای ناشی از حاشیه نشینی ضروری به‌نظر می رسد. لذا هدف از این مطالعه بررسی عوامل مؤثر بر مهاجرت به شهر کرمان و مشکلات مهاجران حاشیه‌نشین با استفاده از مدل AHP و TOPSIS می باشد.

روش بررسی

این مطالعه از نوع مقطعی با رویکرد توصیفی-تحلیلی در سال ۱۴۰۲ و در شهر کرمان انجام شد. شهر کرمان با ارتفاع ۷۷۸ متر از سطح دریا، دومین شهر و چهارمین مرکز استان مرتفع کشور محسوب می‌شود و دارای آب و هوایی معتدل است. این کلان‌شهر به‌لحاظ جغرافیایی در ۳۰ درجه و ۲۸ دقیقه شمال و ۵۷ درجه و ۸ دقیقه شرق واقع شده است.

جمعیت شهر کرمان در مناطق شهری، طبق سرشماری سال ۱۳۹۵، ۶۳۲۱۶۲ نفر و در مناطق روستایی ۱۰۶۵۲۵ نفر برآورد شده‌است. جمعیت کلان‌شهر کرمان به‌دلیل عدم رسمی شدن سکونت‌گاه‌های غیررسمی از سوی دولت و استفاده حاشیه‌نشین‌ها از امکانات شهری و عدم تناسب بودجه تخصیص یافته با جمعیت واقعی تا ۷۱۲۰۰۰ نفر نیز می‌رسد. به‌دلیل وسعت شهری و جمعیت کرمان، این شهر جزو کلان‌شهرهای ایران طبقه‌بندی شده‌است. براساس همین آمار، کرمان یکی از مراکز جمعیتی و بزرگ‌ترین شهر در منطقه جنوب شرق ایران است(۱۵).

جامعه آماری موردمطالعه جمعیت مهاجر ساکن در مناطق حاشیه شهر کرمان شامل منطقه تحت پوشش پایگاه‌های سلامت شهرک صنعتی، سپهری و ۱۴ معصوم به دلیل گستردگی و دارا بودن جمعیت بیشتر نسبت به سایر مناطق حاشیه بود که در شکل ۱ نمایش داده شده است. مهاجران ساکن در مناطق حاشیه شهر کرمان که اطلاعات آن‌ها در سامانه سیب وزارت بهداشت ثبت‌شده‌اند ملاک عمل قرارگرفت. کل جمعیت ساکن در این مناطق حاشیه شهر کرمان حدود ۳۳ هزار نفر می باشد. جمع آوری اطلاعات به صورت سرشماری انجام شد. به این صورت که جمعیت ساکن این مناطق بر اساس اطلاعات سامانه سیب در زمان طراحی مطالعه و با لحاظ کردن معیارهای ورود به مطالعه ۷۳۲ نفر معادل ۱۴۷ خانوار بود که کلیه ۱۴۷ خانوار وارد مطالعه شدند. ملیت ایرانی، داشتن کد ملی، مهاجرت از شهر یا استان دیگر به شهر کرمان و سکونت در مناطق حاشیه مورد مطالعه (شهرک صنعتی، سپهری و ۱۴ معصوم) و گذشت حداقل شش ماه از زمان مهاجرت به عنوان معیارهای ورود به مطالعه و ملیت غیر ایرانی بودن و عدم تمایل به شرکت در مطالعه به عنوان معیارهای خروج از مطالعه منظور شد.

مراحل انجام مطالعه عبارت بود از اخذ کد اخلاق از کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی کرمان، استخراج اطلاعات مهاجرین از سامانه سیب، هماهنگی با افراد مهاجر و مراجعه به آدرس سکونت آنها و مصاحبه حضوری از سرپرست خانوار (یا در صورت عدم حضور از همسر)که مایل به مشارکت بود، تکمیل پرسشنامه علل مهاجرت و چک‌لیست میزان برخورداری مهاجران از امکانات شهری، تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها و رتبه‌بندی عوامل مؤثر بر مهاجرت براساس مدل AHP و TOPSIS.

پرسشنامه علل مهاجرت در مطالعه مظلومی و همکاران (۲۰۱۸)، با هدف بررسی علل مهاجرت از شهرستان فریدون شهر از دیدگاه مهاجرین طی سال های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴ مورد استفاده قرار گرفت که آلفای کرونباخ برای عوامل اقتصادی ۰/۷۸۲،

CC BY-NC 4.0

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-20]
[DOI: 10.18502/tbj.v23i3.16482]

جغرافیایی و اقلیمی ۰/۷۱۱، آموزشی و پژوهشی ۰/۷۸۰، اجتماعی ۰/۸۱۲، سیاسی ۰/۸۹۳، فرهنگی و مذهبی ۰/۹۶۲ و در مجموع برای کل پرسشنامه ۰/۸۶۹ به دست آمده است. این پرسشنامه دارای ۳۷ سؤال در ۶ بعد عوامل فرهنگی و مذهبی (۲ سوال)، عوامل آموزشی و پژوهشی (۴ سوال)، عوامل سیاسی (۶ سوال)، عوامل اجتماعی (۸ سوال)، عوامل اقتصادی (۱۱ سوال) و عوامل جغرافیایی و اقلیمی (۶ سوال) است.

طیف نمره دهی به این پرسشنامه به صورت لیکرت بود که با گزینه های خیلی زیاد امتیاز ۵، زیاد امتیاز ۴، متوسط امتیاز ۳، کم امتیاز ۲ و خیلی کم امتیاز ۱ پاسخ داده شد. برای به دست آوردن امتیاز مربوط به هر عامل، مجموع امتیازات سؤالات مربوط به آن عامل و برای به دست آوردن امتیاز کلی پرسشنامه، مجموع امتیازات همه سؤالات با هم جمع شدند. امتیازات بالاتر در هر عامل، بیانگر میزان تأثیر بالاتر آن عامل در مهاجرت فرد به شهر کرمان و امتیازات کمتر در هر عامل، بیانگر میزان تأثیر کمتر آن عامل در مهاجرت فرد به این شهر بود(۱۶). چک لیست میزان برخورداری مهاجران از امکانات شهری حاوی سوالاتی شامل دسترسی به امکانات آموزشی، بهداشتی، ورزشی، اداری، فضای سبز، مراکز فرهنگی و تأسیسات شهری بود که در مطالعه امان پور و همکاران (۲۰۱۵) نیز با هدف بررسی تحلیلی بر تقابل مشکلات مهاجران در دو جامعه روستایی و شهری: مورد مطالعه مهاجران روستایی شهر نورآباد فارس مورد استفاده قرار گرفته است(۱۷).

از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۰ جهت تجزیه تحلیل داده‌ها استفاده شد. متغیرهای کمی با میانگین و انحراف معیار و متغیرهای کیفی با تعداد و درصد فراوانی گزارش شدند. ارتباط بین متغیرهای دموگرافیک و میانگین نمره عوامل مرتبط با مهاجرت با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون یا اسپیرمن و معنی داری اختلاف میانگین متغیرها با آزمون های تی تست مستقل و واریانس یک طرفه برای متغیرهای با توزیع نرمال و آزمون های من ویتنی و کروسکال والیس برای متغیرهای با توزیع غیرنرمال بررسی شد. بررسی نرمالیتی داده ها با آزمون آماری کولموگروف اسمیرنف انجام شد. در کلیه آزمون های استفاده شده سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

مدل AHP برای رتبه‌بندی و تعیین درجه اهمیت هریک از ۶ عامل مؤثر بر مهاجرت ذکرشده در پرسشنامه استفاده شد. گام ها برای تحلیل سلسله مراتبی عبارت بود از تشکیل ماتریس مقایسات زوجی برای هر یک از عوامل موثر بر مهاجرت به منظور وزن دهی به هریک از ۶ مولفه پرسشنامه، ورود اطلاعات به نرم افزار Expert choice نسخه ۱۱، تعیین مهم ترین ابعاد تاثیر گذار بر مهاجرت بر حسب وزن به دست آمده برای هر عامل. برای انتخاب موثرترین مولفه از بین مولفه های مختلف ۶ عامل مورد بررسی از تکنیک TOPSIS در ۶ گام شناسائی معیارها و گزینه‌ها، تهیه ماتریس بی‌مقایس شده، تهیه ماتریس بی مقیاس موزون، محاسبه ایده‌آل‌های مثبت و منفی، محاسبه فاصله هر گزینه از ایده‌آل‌های مثبت و منفی و محاسبه راه‌حل ایده‌آل مثبت استفاده شد.

یافته ها

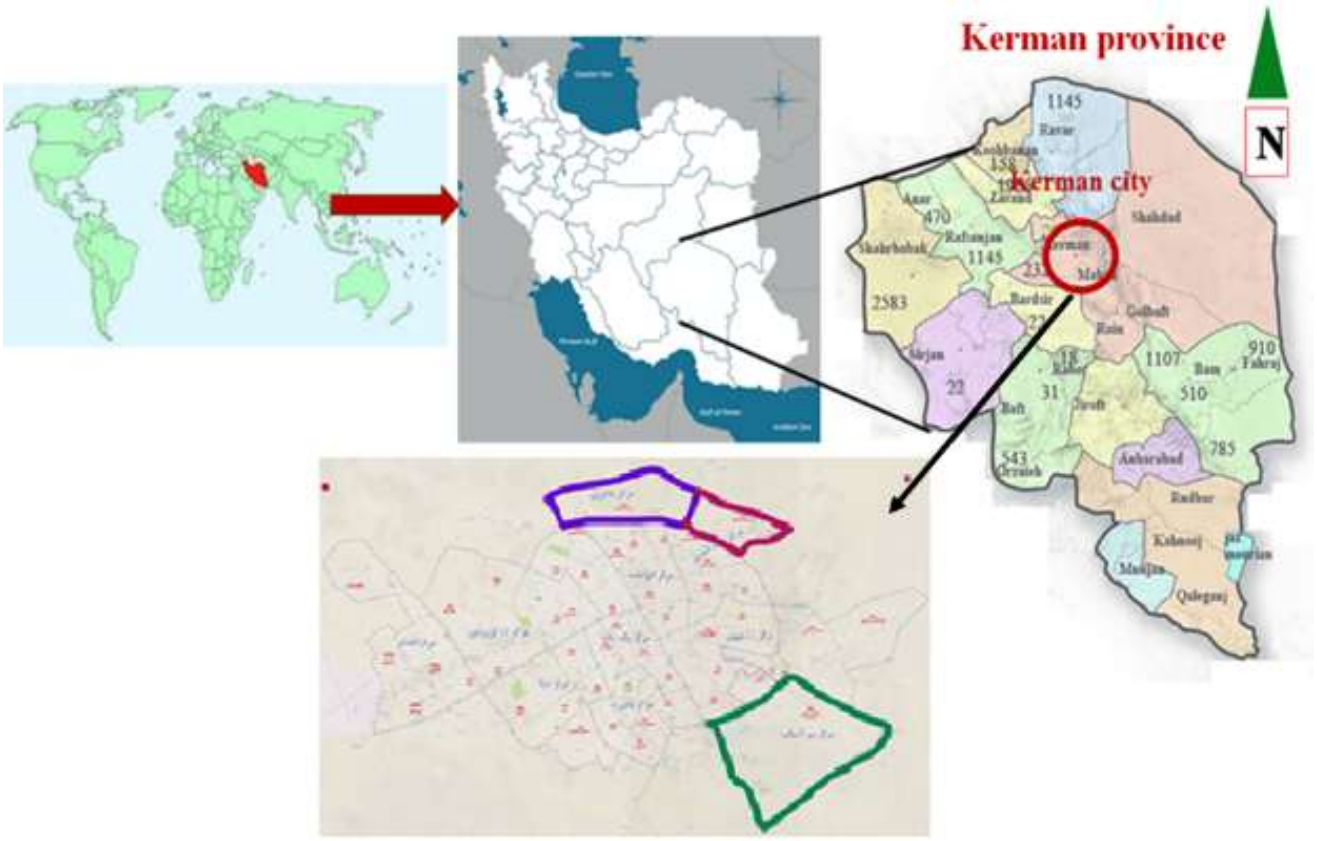
براساس توزیع فراوانی متغیرهای دموگرافیک ، غالب مشارکت کنندگان (۹۷/۳ درصد) جنسیت مونث داشتند. میانگین و انحراف معیار سن سرپرست خانوار ۹/۵۸ ± ۳۵/۲۰ سال واز نظر میزان تحصیلات، ۲ درصد بیسواد، ۷۱ درصد دارای تحصیلات

CC BY-NC 4.0

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-20]
[DOI: 10.18502/tbj.v23i3.16482]

زیر دیپلم، ۲ درصد دارای دیپلم و بالاتر و مابقی (۲۵ درصد) بدون پاسخ بودند. ۷۸ درصد دارای زندگی متأهلی، ۲۱ درصد مجردی و ۱ درصد بدون پاسخ بودند. ۸۶ درصد از سرپرستان خانوار شاغل در بخش خصوصی، ۰/۷ درصد شاغل در بخش دولتی، ۱۳ درصد فاقد شغل و مابقی (۰/۳ درصد) بدون پاسخ بودند. ۷۸ درصد ساکن در منزل استیجاری، ۱۴ درصد ساکن در منزل شخصی، ۵ درصد بدون مسکن و مابقی (۳ درصد) بدون پاسخ بودند. حدود ۹۴ درصد از مشارکت کنندگان محل سکونت قبلی خود را استان کرمان اعلام کردند. همچنین حدود ۹۶ درصد آنها شیعه و فارس بودند. بیشترین مهاجرت به ترتیب از شهرهای بردسیر (۱۵ درصد)، بافت (۱۳/۶ درصد)، جیرفت (۱۲/۹ درصد) و بم (۹/۵ درصد) بوده است.

میانگین و درصد نمره کسب شده عوامل مرتبط با مهاجرت در مهاجرین به حاشیه شهر کرمان از جمله عوامل فرهنگی و مذهبی، آموزشی و پژوهشی، سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و جغرافیایی و اقلیمی در جدول ۱ گزارش شده است که مهم ترین علل مهاجرت به حاشیه شهر کرمان از دیدگاه مهاجرین به ترتیب اولویت شامل عوامل اقتصادی (میانگین نمره: ۲۸/۰۷)، عوامل اجتماعی (میانگین نمره: ۲۷/۸۹) و جغرافیایی – اقلیمی (میانگین نمره: ۱۳/۸۱) بوده است.

شکل ۱: منطقه موردمطالعه

CC BY-NC 4.0

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-20]
[DOI: 10.18502/tbj.v23i3.16482]

جدول ۱: میانگین و درصد نمره کسب شده عوامل مرتبط با مهاجرت در مهاجرین به حاشیه شهر کرمان

عوامل مرتبط با مهاجرت	فراوانی						میانگین± انحراف معیار	**p
	شماره سوال	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم		
فرهنگی و مذهبی	۱	۰	۱	۲۲	۶۸	۵۴	۵/۲۲±۱/۴۵	<۰/۰۰۱
	۲	۱۹	۷۲	۲۶	۱۹	۱۲		
آموزشی و پژوهشی	۳	۷	۱۲	۱۳	۷۰	۴۵	۵/۱۲±۲/۵۴	<۰/۰۰۱
	۴	۲	۱۰	۶	۷۵	۵۴		
	۵	۰	۰	۸	۷۳	۶۶		
	۶	۰	۰	۶	۷۲	۶۹		
سیاسی	۷	۰	۰	۵	۷۳	۶۹	۸/۹۲±۲/۸۸	۰/۵۶۶
	۸	۰	۰	۵	۷۱	۷۱		
	۹	۰	۰	۳	۶۸	۷۶		
	۱۰	۰	۰	۳	۶۸	۷۶		
	۱۱	۰	۰	۱	۷۰	۷۶		
	۱۲	۰	۰	۱	۵۵	۷۹		
اجتماعی	۱۳	۱۳	۱۰۵	۲۰	۸	۱	۲۷/۸۹±۴/۷۴	<۰/۰۰۱
	۱۴	۷	۶۴	۵۵	۱۵	۶		
	۱۵	۳۸	۴۲	۱۱	۸	۴۸		
	۱۶	۳۵	۸۹	۱۶	۴	۲		
	۱۷	۲۸	۹۸	۱۷	۱	۲		
	۱۸	۲۴	۹۹	۲۰	۱	۱		
	۱۹	۰	۵	۱۶	۶۸	۵۶		
	۲۰	۳۳	۸۱	۲۶	۴	۲		
اقتصادی	۲۱	۷۵	۵۸	۱۲	۰	۱	۲۸/۰۷±۴/۲۴	<۰/۰۰۱
	۲۲	۱۳	۳۹	۲۴	۲۴	۴۶		
	۲۳	۱۱۴	۲۰	۶	۲	۴		
	۲۴	۰	۶	۷	۷۷	۵۵		
	۲۵	۲	۲	۵	۷۱	۶۶		
	۲۶	۳۹	۱۵	۴	۴۴	۴۲		
	۲۷	۳	۵	۷	۷۷	۵۴		
	۲۸	۴۸	۶۱	۱۸	۱۲	۶		
	۲۹	۱	۳	۷	۶۵	۷۰		
	۳۰	۰	۱	۱	۶۳	۸۱		
	۳۱	۳	۴	۱	۵۲	۷۷		
جغرافیایی و اقلیمی	۳۲	۰	۱۰	۵۰	۶۴	۲۰	۱۳/۸۱±۴/۰۷	<۰/۰۰۱
	۳۳	۴	۲۰	۵۵	۵۷	۱۰		
	۳۴	۰	۸	۴۸	۶۹	۲۱		
	۳۵	۱	۱۰	۴۴	۶۹	۲۲		
	۳۶	۱	۸	۴۶	۶۷	۲۴		
	۳۷	۰	۳	۳۰	۶۹	۴۴		

در راستای هدف تعیین ارتباط بین متغیرهای دموگرافیک و میانگین نمره عوامل مرتبط با مهاجرت، جدول ۲ همبستگی بین سن و عوامل مؤثر بر مهاجرت را نشان می‌دهد. بر اساس نتایج، بین سن و عوامل مذهبی (P<۰/۰۰۱ ،r= ۰/۳۰) و نمره کل مهاجرت (P<۰/۰۰۱ ،r= ۰/۰۳) ارتباط مستقیم و معنی دار و بین سن و عوامل آموزشی پژوهشی ارتباط معکوس و معنی دار وجود داشت (p<۰/۰۰۱،r=-۰/۰۲).

تفاوت بین میانگین نمره عوامل مهاجرت برحسب وضعیت

CC BY-NC 4.0

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-20]
[DOI: 10.18502/tbj.v23i3.16482]

جنسیت، تاهل و میزان تحصیلات در جدول ۳ گزارش شده است. بر اساس نتایج جدول ۳، بین زنان و مردان در ابعاد فرهنگی و مذهبی (p=۰/۰۴۲) و آموزشی–پژوهشی (p=۰/۰۱۵) در سطح اطمینان ۹۵ درصد، تفاوت معنی‌داری وجود داشت. میانگین نمره عوامل فرهنگی و مذهبی و آموزشی و پژوهشی در مردان بیشتر از زنان بود. همچنین، بین وضعیت تأهل و بعد فرهنگی و مذهبی در سطح اطمینان ۹۵ درصد، ارتباط معنی‌داری وجود دارد (p=۰/۰۰۱).

میانگین نمره عوامل فرهنگی و مذهبی در افراد متاهل بیشتر از افراد مجرد بود. بر اساس نتایج جدول ۳، نمره کل مهاجرت در سطوح مختلف تحصیلات متفاوت است و بین گروه‌های تحصیلی تفاوت معنی‌داری دارد (p=۰/۰۰۱). افراد با سطوح تحصیلات دیپلم و بالاتر به‌طور معنی‌داری نسبت به سایر سطوح از نمره بالاتری برخوردارند. نتایج آزمون کروسکال والیس در سایر ابعاد پرسشنامه نشان می‌دهد که در بعد آموزشی (p=۰/۰۰۱) و بعد اجتماعی (p=۰/۰۰۲) نیز تفاوت معنی‌داری بین سطوح مختلف تحصیلات وجود دارد.

به‌منظور تعیین رتبه و درجه اهمیت هریک از عوامل مرتبط با مهاجرت با تحلیل سلسله مراتبی، در ابتدا مقایسه زوجی هر یک از عوامل مؤثر بر مهاجرت با استفاده از مدل فرآیند تحلیل سلسله مراتبی انجام شد. جهت انجام مقایسه زوجی در تحقیق حاضر متغیرها بصورت دو به دو روبری هم قرار داده شدند. در ادامه جمع بندی امتیازهای ارائه شده در ۱۴۷ پرسشنامه با استفاده از میانگین گیری از مجموع امتیازها ارائه شد. سپس میزان برتری یا ترجیح هر عامل نسبت به عامل دیگر تعیین شد.

به هرکدام از ابعاد پرسشنامه وزن داده شد تا اهمیت هرکدام در مهاجرت مشخص شود. عوامل مؤثر بر مهاجرت بر اساس نظر مهاجران شرکت‌کننده به ترتیب عبارت بود از عوامل اقتصادی، اجتماعی، جغرافیایی و اقلیمی، سیاسی، آموزشی و پژوهشی و فرهنگی و مذهبی. نرخ ناسازگاری عدد ۰/۰ به‌دست‌آمد که کوچک‌تر از حد استاندارد ۰/۱ هست و ازاین‌رو می توان نتیجه گرفت که پرسشنامه هابا دقت بالا توسط پاسخ‌دهندگان تکمیل‌شده است.

در این مطالعه برای تعیین رتبه و درجه اهمیت مولفه های عوامل مرتبط با مهاجرت از تکنیک تاپسیس استفاده شده است. در این تکنیک، بهترین راه‌کار روشی است که بیشترین فاصله را از عوامل منفی و کمترین فاصله را از عوامل مثبت داشته باشد و نزدیکی نسبی هر گزینه به راه‌حل ایده‌آل با شاخص نزدیکی محاسبه می شود که مقدار آن بین صفر و یک است. هرچه این مقدار به یک نزدیکتر باشد راه‌کار به جواب ایده‌آل نزدیکتر است و راه‌کار بهتری می‌باشد. در این مطالعه ۳۷ مؤلفه عوامل مرتبط با مهاجرت حاصل از ۳۷ سوال رتبه بندی شد.

براساس نتایج ارائه شده از میان ۳۷ مولفه بررسی شده انتقال شغل مرد خانواده (۰/۴۷۱)، قرار گرفتن در مسیر شاهراه های زمینی و هوایی و راه آهن کشور (۰/۴۶۳)، نقش و جایگاه ویژه در سطح بین‌المللی (۰/۴۴۸)، دفن اموات فامیل در شهر موردنظر (۰/۴۴۰)، ادامه تحصیل زن یا یکی از فرزندان خانواده در دانشگاه (۰/۴۲۵)، آب و هوای مناسب (۰/۴۲۴) و وجود گروه‌های ذی نفوذ در مدیریت کشور (۰/۴۲۴) مولفه های با بیشترین تاثیرگذاری بر مهاجرت بودند.

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-20]
[DOI: 10.18502/tbj.v23i3.16482]

CC BY-NC 4.0

در راستای تعیین میزان دسترسی مهاجران به امکانات شهری، از شرکت‌کنندگان در مطالعه از میزان دسترسی به امکانات شهری سؤال شد، نتایج این سؤالات در جدول ۴ نشان داده شده است. بر اساس نتایج، ۷۴/۸ درصد به مهدکودک، ۹۸ درصد به مراکز فنی و حرفه‌ای و آموزشگاه های مختلف، ۹۵/۹ درصد به حمام های عمومی، ۸۱/۹ درصد به به مراکز پزشکی و دندانپزشکی، ۹۷/۳ درصد به سالن سرپوشیده، ۹۶ درصد به زمین فوتبال، ۹۸/۶ درصد به استخر، ۹۸ درصد به تاسیسات ورزشی، ۹۵ درصد به مراکز دولتی، ۹۸ درصد به نهاد های خصوصی، ۹۴ درصد به پارک و فضاهای تفریحی دسترسی نداشتند.

جدول ۲: تعیین همبستگی بین سن و عوامل مؤثر بر مهاجرت از دیدگاه شرکت‌کنندگان در مطالعه (تعداد کل: ۱۴۷ خانوار)

	سن	فرهنگی و مذهبی	آموزشی	سیاسی	اجتماعی	اقتصادی	جغرافیایی	نمره کل
سن	۱							
فرهنگی و مذهبی	۰/۳۰*	۱						
آموزشی و پژوهشی	-۰/۲۰*	۰/۳۱*	۱					
سیاسی	۰/۰۳	۰/۲۷*	۰/۲۶	۱				
اجتماعی	-۰/۰۸	۰/۱۹*	۰/۳۸	۰/۱۱	۱			
اقتصادی	۰/۰۹	۰/۲۴*	۰/۱۱	۰/۱۳	۰/۲۰	۱		
جغرافیایی و اقلیمی	۰/۰۳	۰/۲۰*	۰/۲۱	۰/۲۲	۰/۲۶	۰/۰۱	۱	
نمره کل عوامل	۰/۰۳*	۰/۵۰*	۰/۵۷*	۰/۴۹*	۰/۶۸*	۰/۵۳*	۰/۵۸*	۱

*سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۵

جدول ۳: تفاوت بین میانگین نمره عوامل مهاجرت برحسب وضعیت جنسیت، تاهل و میزان تحصیلات (تعداد کل: ۱۴۷ خانوار)

نمره ابعاد و کل	مرد	زن	p value	مجرد	متأهل	p value
	انحراف معیار ±میانگین	انحراف معیار ±میانگین		انحراف معیار ±میانگین	انحراف معیار ±میانگین	
کل	۹۱/۰۶± ۱۲/۱۸	۷۵/۳۳± ۱۹/۴۲	۰/۱۰۳	۸۸/۱۶ ± ۱۲/۴۰	۹۱/۴۱ ± ۱۲/۵۱	۰/۱۹
فرهنگی و مذهبی	۵/۲۵± ۱/۴۳	۳/۳۳± ۱/۵۲	*۰/۰۴۲	۳/۷۷ ±۱/۴۳	۵/۶۰ ± ۱/۲۰	*۰/۰۰۱
آموزشی – پژوهشی	۷/۱۷± ۲/۵۳	۴/۰۰± ۰ /۰۱	*۰/۰۱۵	۶/۹۴ ± ۲/۸۳	۷/۱۸ ± ۲/۴۹	۰/۵۵
سیاسی	۸/۹۵± ۲/۸۷	۸/۰۰± ۳/۴۶	۰/۵۴۸	۸/۹۰± ۲/۹۷	۸/۹۰± ۲/۸۸	۰/۹۲
اجتماعی	۲۷/۹۷± ۴/۶۳	۲۳/۳۳ ± ۸/۶۲	۰/۳۱۵	۲۸/۶۸± ۴/۶۰	۲۷/۷۴± ۴/۸۰	۰/۰۹
اقتصادی	۲۸/۱۴± ۴/۲۳	۲۶/۰۰ ± ۴/۵۸	۰/۴۰۳	۲۶/۶۱ ± ۳/۹۰	۲۸/۴۴± ۴/۲۸	۰/۰۵
جغرافیایی	۱۳/۸۵± ۴/۰۳	۱۰/۶۶ ± ۵/۶۸	۰/۲۱۷	۱۳/۲۹ ± ۴/۲۰	۱۳/۹۳ ± ۴/۰۷	۰/۳۸

	بیسواد	پایین تر از دیپلم	دیپلم و بالاتر	آماره آزمون	P-value
	انحراف معیار ±میانگین	انحراف معیار ±میانگین	انحراف معیار ±میانگین		
کل	۷۰/۶۶ ± ۱۲/۶۶	۸۹/۳۹± ۱۲/۴۳	۹۵/۷۵± ۱۰/۰۲	۱۳/۹۷	*۰/۰۰۱
فرهنگی و مذهبی	۵/۶۶ ±۲/۰۸	۵/۲۳± ۱/۳۸	۵/۱۵± ۱/۶۱	۰/۰۳۶	۰/۹۸۲

CC BY-NC 4.0

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-20]
[DOI: 10.18502/tbj.v23i3.16482]

آموزشی	۴/۶۶± ۱/۱۵	۶/۵۰± ۱/۸۵	۸/۸۷± ۳/۲۲	۱۲/۲۰۱	*۰/۰۰۱
سیاسی	۸/۰۰± ۳/۴۶	۸/۷۲± ۲/۸۲	۹/۵۰± ۲/۹۶	۲/۷۹	۰/۲۴۸
اجتماعی	۲۰/۶۶± ۵/۰۳	۲۷/۳۸± ۴/۹۸	۲۹/۷۷± ۲/۹۵	۱۲/۹۲	*۰/۰۰۲
اقتصادی	۲۲/۳۳± ۲/۰۸	۲۸/۱۷± ۴/۲۲	۲۸/۲۲± ۴/۱۴	۵/۷۲۳	۰/۵۷
جغرافیایی	۹/۳۳± ۳/۰۵	۱۳/۷۷± ۴/۲۷	۱۴/۲۲± ۳/۴۰	۴/۳۵۹	۰/۱۱۳

*سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۵

جدول ۴: تعیین تعداد و درصد میزان دسترسی مهاجران از امکانات شهری (تعداد کل: ۱۴۷ خانوار)

متغیر		دسترسی به امکانات		عدم دسترسی به امکانات	
		تعداد	درصد	تعداد	درصد
دسترسی به امکانات آموزشی	دسترسی به مهدکودک	۳۱	۲۵/۲	۱۱۶	۷۴/۸
	دسترسی به دبستان	۱۰۹	۷۴/۱	۳۸	۲۵/۹
	دسترسی به دبیرستان دوره اول و دوم	۵۲	۳۵/۴	۹۵	۶۴/۶
	دسترسی به مراکز فنی و حرفه‌ای	۳	۲	۱۴۴	۹۸
	دسترسی به آموزشگاه‌های مختلف	۳	۲	۱۴۴	۹۸
دسترسی به امکانات بهداشتی –درمانی	دسترسی به حمام عمومی	۶	۴/۱	۱۴۱	۹۵/۹
	دسترسی به درمانگاه	۷۴	۵۰/۳	۷۳	۴۹/۷
	دسترسی به مراکز پزشکی و دندان‌پزشکی	۱۶	۱۰/۹	۱۳۱	۸۹/۱
	دسترسی به داروخانه	۱۲۸	۷۸/۸	۱۹	۲۱/۲
	دسترسی به خانه بهداشت	۱۰۴	۷۰/۷	۴۳	۲۹/۳
دسترسی به امکانات ورزشی	دسترسی به سالن سرپوشیده	۴	۲/۷	۱۴۳	۹۷/۳
	دسترسی به زمین فوتبال	۵	۳/۴	۱۴۲	۹۶/۶
	دسترسی به استخر شنا	۲	۱/۴	۱۴۵	۹۸/۶
	دسترسی به تأسیسات ورزشی	۳	۲	۱۴۴	۹۸
دسترسی به ادارات و نهادهای دولتی	دسترسی به مراکز دولتی	۶	۴/۱	۱۴۱	۹۵/۹
	دسترسی به نهاده‌ای خصوصی	۳	۲	۱۴۴	۹۸
دسترسی به فضای سبز	دسترسی به پارک	۸	۵/۴	۱۳۹	۹۴/۶
	دسترسی به فضای تفریحی	۸	۵/۴	۱۳۹	۹۴/۶
دسترسی به مراکز فرهنگی – مذهبی	دسترسی به مساجد	۹۳	۹۳/۳	۵۴	۶/۷
	دسترسی به حسینه ها	۳۴	۲۳/۱	۱۱۳	۷۶/۹
	دسترسی به کتابخانه عمومی	۶	۴/۱	۱۴۱	۹۵/۹
	دسترسی به سایر اماکن مذهبی	۱۲	۸/۲	۱۳۵	۹۱/۸
دسترسی به تجهیزات شهری	دسترسی به گاز آب برق تأسیسات فاضلاب	۱۳۲	۸۹/۸	۱۵	۱/۲
	دسترسی به تجهیزات شهری آتش‌نشانی جمع‌آوری زباله	۹۸	۶۶/۷	۴۹	۳۳/۳

CC BY-NC 4.0

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-20]
[DOI: 10.18502/tbj.v23i3.16482]

بحث و نتیجه گیری

نتایج مطالعه حاضر نشان داد که غالب شرکت‌کنندگان جنسیت زن داشتند. اکثر خانوارهای موردمطالعه دارای زندگی متأهلی بودند. سرپرستان خانوارها غالباً دارای تحصیلات ابتدایی/ راهنمایی/ دبیرستان و ازنظر شغل فعلی در بخش خصوصی شاغل بودند، این یافته با نتایج مطالعات حاتمی نژاد و همکاران (۲۰۲۰) در شهر مشهد همخوان بود(۱۸). در تبیین این یافته باید بیان کرد که بیشتر افراد مهاجر در اوایل میان سالی (۹/۵۸ ± ۳۵/۲۰) و به همراه خانواده خود به شهرها مهاجرت می‌کنند و همین طور با در نظر گرفتن این یافته که امکانات آموزشی – پژوهشی دارای رتبه دوم عوامل موثر بر مهاجرت بود، طبیعی است که خانواده های جوان به علت برخورداری از امکانات آموزشی برای فرزندان خود اقدام به مهاجرت کنند و از آنجا که غالب این افراد تحصیلات دانشگاهی نداشته مجبورند در بخش های خصوصی شاغل شوند. بر اساس نتایج ارائه شده در مطالعه، مهم ترین علل مهاجرت به حاشیه شهر کرمان از دیدگاه مهاجرین به ترتیب اولویت شامل عوامل اقتصادی (میانگین نمره: ۲۸/۱۶)، عوامل اجتماعی (میانگین نمره: ۲۸/۰۷) و جغرافیایی – اقلیمی (میانگین نمره: ۱۳/۸۶) بود. در مطالعات انجام شده در دیگر استان ها از جمله مطالعه رمضانی و همکاران (۲۰۲۳) در استان فارس(۱۲) و مظلومی و همکاران (۲۰۱۸) در استان اصفهان (۱۶) مسائل اقتصادی مهم‌ترین علت مهاجرت معرفی شده است.

بر اساس نتایج ارائه شده در جدول ۱، نمره کل مهاجرت با تمام ابعاد پرسشنامه ارتباط معنی‌داری دارد و این منطقی است چراکه نمره کل از سایر ابعاد ساخته می‌شود. همین‌طور بعد مذهب با سایر ابعاد و نمره کل مهاجرت ارتباط معنی‌داری دارد، به این صورت که هراندازه افراد مذهبی‌تر باشند در سایر ابعاد (آموزشی- پژوهشی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و جغرافیایی) میانگین نمره بالاتری را کسب کرده است، این یافته با نتایج مطالعات هادی و همکاران (۲۰۱۸) همخوان بود(۱۹). بعد آموزشی -پژوهشی نیز با سایر ابعاد ارتباط معنی‌داری دارد و هر چه نمره این بعد بالاتر باشد، ابعاد سیاست، جغرافیا و اجتماعی نیز بالاتر است، این یافته با نتایج مطالعه محسن و همکاران (۲۰۲۲)، همخوان بود(۲۰). در توجیه این یافته می‌توان بیان کرد که طبیعی است افرادی که بعد آموزشی – پژوهشی بالاتری داشته باشند درنتیجه دانش آن‌ها نیز در مورد مسائل روز بیشتر بوده و این افراد در مورد سایر ابعاد مانند سیاسی، جغرافیای – اقلیمی و اجتماعی نیز جست‌وجو می‌کنند و سعی می‌کنند دانش خود را درزمینه های دیگر نیز ارتقا دهند. بر اساس نتایج ارائه شده در جدول ۲؛ بین سن و بعد مذهبی و نمره کل مهاجرت ارتباط مستقیم و معنی‌دار وجود داشت و با افزایش سن، بعد مذهبی نقش بیشتری در مهاجرت پیدا می‌کرد، این یافته با نتایج مطالعات Biagi و همکاران (۲۰۲۳)، Yang و همکاران (۲۰۲۳) و مطالعه Kebu و همکاران (۲۰۲۳) همخوان بود(۲۳-۲۱).

همچنین نتایج مطالعه حاضر نشان داد بین سن و بعد آموزشی مهاجرت ارتباط معکوس و معنی داری وجود داشت و هر چه سن افراد بیشتر می شد بعد آموزشی مهاجرت کم اهمیت تر می شد؛ در توجیه این یافته باید بیان کرد که وقتی سن افراد بالاتر می‌رود تمایل کمتری به تغییرات بزرگ‌تر دارند چراکه در این سن افراد بیشتر تمایل دارند آرامش زندگی خود را حفظ کنند و

CC BY-NC 4.0

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-20]
[DOI: 10.18502/tbj.v23i3.16482]

کمتر در معرض چالش‌های جدید قرار بگیرند. بر اساس نتایج ارائه شده در جدول ۳، مذهب در مردان در مقایسه با زنان نقش مهم‌تری در مهاجرت افراد به شهر کرمان داشته است. بعد آموزشی نیز در مردان مهاجر به‌طور معنی‌داری در مقایسه با زنان بیشتر حائز اهمیت بوده است. در سایر ابعاد پرسشنامه بین مردان وزنان تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد. این یافته با نتایج مطالعاتی مانند Zhao و همکاران (۲۰۲۳) همخوان بود(۲۳). در توجیه یافته تحقیق حاضر می‌توان به این موضوع اشاره کرد که در مناطقی مانند کرمان به علت بافت فرهنگی حاکم زنان نقش کمتری در تصمیمات خانواده دارند و غالب تصمیمات بر عهده مرد خانواده است، از طرف دیگر با توجه به اینکه مهاجران غالباً از اطراف کرمان به شهر کرمان مهاجرت کرده بودند، در این مناطق زنان بیشتر تمرکز خود را به کارهای خانه معطوف کرده‌اند و مردان نقش مهم‌تری در خارج از منازل بر عهده‌دارند، طبیعی است که در مسئله مهاجرت مردان تصمیم‌گیرنده باشند.

لازم به ذکر است که در بافت فرهنگی حاکم در اطراف کرمان مذهب نقش مهمی در زندگی خانواده‌ها دارد و ازآنجاکه مردان بیشتر از زنان در خارج از خانه وقت می‌گذرانند لذا بیشتر درگیر مسائل مذهبی و آموزشی هستند البته این یافته به این معنا نیست که مذهب یا مسائل آموزشی در زنان مهاجر اطراف کرمان نقش کمی داشته و یا بی‌تأثیر است. بر اساس نتایج ارائه شده در جدول ۳، که میانگین نمره عوامل فرهنگی و مذهبی در افراد متاهل بیشتر از افراد مجرد بود و مذهب در مهاجرت افراد متأهل بیشتر نقش داشته است ولی در سایر ابعاد دو گروه مجرد و متاهل تفاوت معنی‌داری باهم نداشته‌اند، در توجیه این یافته می‌توان بیان کرد که در این مطالعه غالب افراد متأهل بوده و شاید یکی از دلایل معنی‌داری حجم نمونه افراد متأهل در قیاس با افراد مجرد باشد، همین‌طور می‌توان به‌طورکلی بیان کرد که افراد متأهل آرامش خاطر بیشتری داشته و تمرکز بیشتری بر روی بعد مذهب خود دارند.

نتایج مطالعه ما در خصوص تفاوت بین متأهلین و مجردین در برخی از ابعاد مهاجرت با نتایج مطالعه Xiong و همکاران (۲۰۲۳) همخوان بود(۲۴). بر اساس نتایج ارائه شده در جدول ۳، افراد با سطح تحصیلات دیپلم و بالاتر به‌طور معنی‌داری نسبت به سایر سطوح (بی‌سواد و کمتر از دیپلم)، تمایل بیشتری به مهاجرت داشته و این افراد ابعادی مانند آموزشی – پژوهشی و بعد اجتماعی را در مهاجرت خود دارای اهمیت می‌دانستند، در توجیه این یافته می‌توان بیان کرد که هر چه تحصیلات بالاتر باشد شخص تمایل بیشتری برای پیشرفت دارد و درواقع این افراد تحصیلات خود را واسطه‌ای جهت دست‌یابی به شغل می‌دانند و طبیعی است که وقتی برای فرد تحصیل‌کرده امکان شغل وجود نداشته باشد این فرد تمایل بیشتری به مهاجرت دارد. همین‌طور در این افراد تحصیلات زمینه ارتقا سایر جنبه‌های زندگی را مهیا می‌کند و این افراد نگرش خود را نسبت به ابعاد آموزش و اجتماع تغییر می‌دهند.

یافته‌های مطالعه ما در خصوص مهاجرت در افراد تحصیل‌کرده با نتایج مطالعه Cerna و همکاران (۲۰۲۳) همخوان بود(۲۵). این محققین در مطالعات خود گزارش کردند که افراد با تحصیلات بالاتر تمایل بیشتری به مهاجرت دارند، درواقع افرادی که تحصیلات بالاتری دارند انتظار دارند به نسبت تحصیلات بالاتر خود دستاورد شغلی بهتری داشته باشند و وقتی

CC BY-NC 4.0

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-20]
[DOI: 10.18502/tbj.v23i3.16482]

امکان شغل برای این افراد مهیا نباشد درنتیجه ترجیح می‌دهند مهاجرت کنند که همخوان با یافته‌های مطالعه ما بود.

نتایج بررسی‌های انجام‌شده بر اساس مدل تحلیل سلسله مراتبی نشان داد که با توجه به دیدگاه ساکنین منطقه از میان عوامل تاثیر گذار بترتیب عوامل اقتصادی، عوامل اجتماعی، عوامل جغرافیایی و اقلیمی بیشترین تاثیر را در مهاجرت داشته اند، یافته‌های ما در خصوص مهم‌ترین دلایل مهاجرت با نتایج مطالعات Zaun و همکاران (۲۰۲۳) همخوان بود(۲۳). این محققین در مطالعات خود مهم‌ترین عوامل مهاجرت را عوامل اقتصادی و بیکاری عنوان کردند، در توجیه این یافته باید بیان کرد که مردم هر جامعه دلیل خاص خود را برای مهاجرت دارند، برای مثال در مطالعه وانگ که در چین انجام‌شده است مردم چین بیکاری و مشکلات اقتصادی را مهم‌ترین دلیل مهاجرت عنوان کرده‌اند در سال های اخیر به علت خشکسالی های پی در پی در کرمان بسیاری از مردم روستاها و شهرهای اطراف جهت دستیابی به شغل به شهر کرمان مهاجرت کرده اند. در باب اهمیت عوامل اقتصادی باید خاطر نشان کرد که از عمده‌ترین پیامدهای اقتصادی مهاجرت ها، تفاوت دستمزدها و شرایط کاری مهاجران با کارگران بومی است، که نوعی دوگانگی بازار کار را پیش می آورد و از یک سو امکان کار و فعالیت برای همه مهاجران یکسان نیست و از سوی دیگر مهاجرت همان طور که نحوه زندگی مهاجران را تغییر می دهد، الگوهای اشتغال و فعالیت آنان را نیز دگرگون می کند. باید یادآور شد که مهاجران دستمزدهای کمتری می گیرند، ساعات بیشتری کار می کنند و از تسهیلات بسیار پایین تری در محیط کار برخوردارند و چون در بیشتر موارد بازار کار را نامطمئن می بینند و اطمینانی به استمرار کار نداشته و در صورت از دست دادن کار نیز از حمایت های قانونی کافی برخوردار نیستند، تلاش می کنند با انجام کارهای سخت درآمد بیشتری کسب کنند. بر اساس نتایج دومین مولفه اثر گذار بر مهاجرت عوامل اجتماعی بود؛ از منظر اجتماعی به دلیل اینکه اغلب مهاجرین را جوانان واقع در سن فعالیت و مردان تشکیل می دهند، ساختار سنی و جنسی منطقه مبدأ را با عدم تعادل مواجه ساخته و از جمعیت تولید کننده و فعال تهی می سازد و این عامل باعث شده که بسیاری از شهرها و آبادی ها در اثر مهاجرت خالی از سکنه شوند.

بر اساس نتایج تاپسیس از میان مولفه های های بررسی شده، انتقال شغل مرد خانواده (۰/۴۷۱)، قرار گرفتن در مسیر شاهراه های زمینی و هوایی و راه آهن کشور (۰/۴۶۳)، نقش و جایگاه ویژه در سطح بین‌المللی (۰/۴۴۸)، دفن اموات فامیل در شهر موردنظر (۰/۴۴۰)، ادامه تحصیل زن یا یکی از فرزندان خانواده در دانشگاه (۰/۴۲۵)، آب و هوای مناسب (۰/۴۲۴) و وجود گروه‌های ذی نفوذ در مدیریت کشور (۰/۴۲۴) مهم ترین معیارها برای مهاجرت از دیدگاه مهاجرین مورد بررسی در این مطالعه بوده است. انتقال شغل مرد خانواده اولین مولفه اثر گذار بر مهاجرت بود؛ که می تواند از منظر اقتصادی مورد توجه قرار بگیرد؛ این یافته با نتایج مطالعه بیات و همکاران (۲۰۲۳) همخوان بود(۲۶). در توجیه این یافته می‌توان بیان کرد که اشتغال یکی از شاخصه‌های بسیار مهم در کاهش فقر در سیستمهای رفاه اجتماعی است، زیرا این استراتژی می‌تواند به افراد محروم برای داشتن یک زندگی بهتر و درنهایت توسعه اجتماعی کمک کند، از طرفی دیگر در یک دهه اخیر، معضل

CC BY-NC 4.0

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-20]

[DOI: 10.18502/tbj.v23i3.16482]

بیکاری مهم‌ترین چالش در کشور محسوب می‌شود؛ ازاین‌رو با توجه به آمار بالای نرخ بیکاری و به‌تبع آن فقر در این مناطق، بیشتر افراد به شهرهای بزرگ‌تر مهاجرت می کنند تا شاید بتوانند زمینه اشتغال برای خود و خانواده خود را فراهم کنند. بر اساس نتایج تاپسیس، قرار گرفتن در مسیر شاهراه های زمینی و هوایی و راه آهن کشور دومین مولفه اثر گذار بر مهاجرت بود؛ این یافته با نتایج مطالعه رمضانی و همکاران با عنوان" عوامل اثرگذار بر جذب مقصد و دفع مبدأ مهاجرت روستایی و واکاوی معانی ذهنی مهاجران" همخوان بود(۱۲). در توجیه این یافته باید بیان کرد وقتی افراد در شهری سکونت می کنند که امکان دست یابی به امکانات ویژه مانند خط راه آهن، فرودگاه و ترمینال های مسافربری وجود داشته باشد، این ویژگی را به عنوان یک نقطه قوت شهر مورد نظر در نظر می گیرند و تمایل دارند به آن شهر مهاجرت کنند.

دفن اموات در شهر موردنظر، سومین مولفه اثر گذار بر مهاجرت بود؛ در توجیه این یافته می توان گفت در مناطق جنوبی کشور به‌ویژه استان‌هایی مانند کرمان و سیستان و بلوچستان روابط خانوادگی به نسبت سایر مناطق بیشتر است و در بسیاری از موارد برخی از فعالیت‌های مردم این مناطق (مانند ازدواج، مراسم شادی، مراسم سوگواری) بر پایه روابط فامیلی بناشده است لذا افراد این مناطق تمایل دارند که به مناطقی مهاجرت کنند که همچنان بتوانند با بستگان و نزدیکان خود ارتباط برقرار کنند و بستگان فوت شده خود را در آن مکان ها دفن کنند. ادامه تحصیل زن یا یکی از فرزندان خانواده در دانشگاه (۰/۴۲۵)، چهارمین مولفه اثر گذار بر مهاجرت بود؛ این یافته ما با نتایج مطالعه Telsaç و همکاران (۲۰۲۲) همخوان بود. این محقق نیز در مطالعه خود بیان کرد که دسترسی به آموزش می‌تواند بر مهاجرت افراد تأثیر بسزایی داشته باشد(۲۷). در توجیه این یافته می‌توان گفت دسترسی به منابع علمی و فرهنگی مانند نشریات و کتاب برای بسیاری از افراد مهم است، هر چه میزان دسترسی به این مؤلفه‌ها بیشتر باشد فرد ازنظر آموزشی توانمندتر شده و نسبت به مسائل اطراف خودآگاهی بیشتری کسب می‌کند. دسترسی به آب و هوای مناسب پنجمین مولفه اثر گذار بر مهاجرت بود؛ این یافته با نتایج مطالعه Moore و همکاران (۲۰۲۳) همخوان بود(۲۸). در توجیه این یافته می‌توان بیان کرد که دسترسی به آب‌وهوای معتدل و خوشایند می‌تواند نقش مهمی در سکونت در یک مکان داشته باشد.

وجود گروه‌های ذی نفوذ در مدیریت کشور ششمین مولفه اثر گذار بر مهاجرت بود؛ این یافته با نتایج مطالعه مطالعه ذبیحی دان و همکاران (۱۴۰۱)، با عنوان بررسی تأثیر نقش دولت بر مهاجرت بین‌استانی همخوان بود. این محققین در مطالعه خود بیان کردند که امروزه مهاجرت از مهم‌ترین پدیده‌های در حال رشد در جهان است که بر روابط و مناسبات بین انسان‌ها، جوامع و دولت‌ها در مناطق مبدأ و مقصد تأثیر چشمگیری می‌گذارد(۱۳). در توجیه این یافته می توان بیان کرد از منظر افراد مهاجر قرارگیری در مکان هایی که در آنها گروه های ذی نفع وجود دارد مهم است چرا که وجود این افراد باعث می شود که آن منطقه امتیازات بیشتری داشته باشد.

بر اساس نتایج ارائه شده در جدول ۴ از بین دسترسی به امکانات آموزشی ، ۷۴/۸ درصد به مهدکودک، ۹۸ درصد به مراکز فنی و حرفه‌ای و آموزشگاه های مختلف دسترسی نداشتند. ۹۵/۹ درصد به حمام های عمومی ، ۸۱/۹ درصد به به مراکز پزشکی و

CC BY-NC 4.0

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-20]
[DOI: 10.18502/tbj.v23i3.16482]

دندان‌پزشکی، ۹۷/۳ درصد به سالن سرپوشیده، ۹۶ درصد به زمین فوتبال، ۹۸/۶ درصد به استخر، ۹۸ درصد به تاسیسات ورزشی، ۹۵ درصد به مراکز دولتی، ۹۸ درصد به نهاد های خصوصی، ۹۴ درصد به پارک و فضاهای تفریحی دسترسی نداشتند. نتایج مطالعه حاضر نشان داد، از بین دسترسی به امکانات بهداشتی درمانی، ۷۸/۸ درصد به داروخانه و ۷۰/۷ درصد به خانه های بهداشت دسترسی داشتند، برای مناطق حاشیه نشین با توجه به سطح زندگی پایینی که دارند دسترسی به امکاناتی مانند داروخانه و خانه های بهداشت مهم بوده و در اولویت است. در زمینه دسترسی به امکانات ورزشی، نتایج بیانگر دسترسی کم به امکانات ورزشی بود و در بیشتر موارد افراد مهاجر به امکانات ورزشی دسترسی نداشتند، بنابراین لازم است که تاسیس امکانات ورزشی برای این افراد در اولویت کار استانداری و شهرداری قرار بگیرد.

همین طور نظر به اینکه حاشیه نشینی جنبه اجتماعی دارد و می تواند منجر به ایجاد معضلات اجتماعی شود لازم است مسئله دسترسی به امکانات ورزشی برای این افراد به طور جدی در نظر گرفته شود تا با ایجاد تفریحات سالم زمینه گرایش به بزهکاری، دزدی و اعتیاد کاهش یابد. همین طور بر اساس نتایج مطالعه حاضر میزان دسترسی مهاجران به سازمان های دولتی و ادارات بسیار پایین بود، با توجه به اینکه این افراد در حاشیه شهر زندگی می کنند بنابراین امکان رفت و آمد برای این افراد به مرکز شهر برای دسترسی به سازمان های دولتی و ادارات پایین بود. نتایج مطالعه حاضر نشان داد، از نظر دسترسی به مراکز فرهنگی مذهبی نزدیک به همه افراد به مساجد دسترسی داشتند و درصد کمی به کتابخانه های عمومی دسترسی داشته، بنابراین لازم است جنبه فرهنگی مناطق حاشیه نشین مانند جنبه مذهبی آن مورد توجه قرار گیرد.درنهایت می توان نتیجه گیری کرد میانگین و انحراف معیار سن شرکت کنندگان در این مطالعه ۹/۵۸ ± ۳۵/۲۰ سال و غالب آنها مونث (۹۷ درصد)، متأهل (۷۸ درصد)، دارای تحصیلات زیر دیپلم (۷۱ درصد)، شاغل در بخش خصوصی (۸۶ درصد)، ساکن در منزل استیجاری (۷۸ درصد) و شیعه (۹۶ درصد) بودند. حدود ۹۴ درصد از مشارکت کنندگان محل سکونت قبلی خود را استان کرمان اعلام کردند. بیشترین مهاجرت به ترتیب از شهرهای بردسیر (۱۵ درصد)، بافت (۱۳/۶ درصد)، جیرفت (۱۲/۹ درصد) و بم (۹/۵ درصد) بوده است. مهم ترین علل مهاجرت به حاشیه شهر کرمان از دیدگاه مهاجرین به ترتیب اولویت شامل عوامل اقتصادی (میانگین نمره: ۲۸/۰۷)، عوامل اجتماعی (میانگین نمره: ۲۷/۸۹) و جغرافیایی – اقلیمی (میانگین نمره: ۱۳/۸۱) بوده است.

در این مطالعه ۳۷ مؤلفه عوامل مرتبط با مهاجرت حاصل از ۳۷ سوال رتبه بندی شد. براساس نتایج ارائه شده از میان ۳۷ مولفه بررسی شده انتقال شغل مرد خانواده (۰/۴۷۱)، قرار گرفتن در مسیر شاهراه های زمینی و هوایی و راه آهن کشور (۰/۴۶۳)، نقش و جایگاه ویژه در سطح بین‌المللی (۰/۴۴۸)، دفن اموات فامیل در شهر موردنظر (۰/۴۴۰)، ادامه تحصیل زن یا یکی از فرزندان خانواده در دانشگاه (۰/۴۲۵)، آب و هوای مناسب (۰/۴۲۴) و وجود گروه‌های ذی نفوذ در مدیریت کشور (۰/۴۲۴) مولفه های با بیشترین تاثیرگذاری بر مهاجرت بودند. بر اساس نتایج، بیش از ۹۰٪ جمعیت مورد مطالعه به حمام های عمومی، تاسیسات ورزشی، مراکز دولتی، نهادهای خصوصی، پارک و فضاهای تفریحی دسترسی نداشتند.

CC BY-NC 4.0

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-20]
[DOI: 10.18502/tbj.v23i3.16482]

در پایان باید بیان کرد که مهاجرت با تأثیرپذیری مهاجران از جنبه‌های مختلف اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی از محیط جدید، آثار مهمی بر سیمای ظاهری و همچنین زندگی روزمره افراد دارد، که در قالب تغییرات و دگرگونی‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی نمود می‌یابد. تغییرات ناشی از مهاجرت ممکن است در سطح گروهی و یا فردی باشد، بنابراین لازم است به این مسئله توجه بیشتری شود و از مهاجرت‌های غیرضروری جلوگیری شود.

یکی از محدودیت‌های این پژوهش خود اظهاری فرد است که ممکن است پاسخ های ارائه شده از سوی مشارکت کنندگان کاملاً واقعی نبوده باشد. محدودیت دیگر مطالعه حاضر با توجه به وجود محقق در هنگام تکمیل پرسشنامه این احتمال وجود داشت که پاسخگو به‌صورت دقیق سؤالات را پاسخ نداده باشد (برخی مهاجران تمایل و انگیزه کم و برخی از شرکت در مطالعه امتناع داشتند، برخی دیگر در هنگام مطالعه عدم تمرکز داشتند). از دیگر محدودیت‌های مطالعه مقطعی بودن است لذا توصیه می‌شود که در مطالعات آتی از مطالعات همگروهی استفاده شود. محدودیت بعدی پژوهش حاضر عدم تعمیم‌پذیری نتایج این طرح به سایر نقاط به علت تفاوت فرهنگی – مذهبی حاکم است لذا پیشنهاد می‌شود این طرح در سایر استان‌ها نیز طراحی و اجرا شود. از طرف دیگر چون در این مطالعه صرفا به حاشیه نشین های اطراف شهر کرمان پرداخته شده بود این نتایج قابلیت تعمیم به همین افراد را دارد و به سایر افراد حاشیه نشین قابلیت تعمیم ندارد. آخرین محدودیت پژوهش حاضر، به دلیل مراجعه پرسشگر در وقت اداری و صبح و عدم حضور مرد خانواده در منزل غالب شرکت کنندگان زنان بودند.

ملاحظات اخلاقی

این طرح تحقیقاتی مصوب کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی کرمان (IR.KMU.REC.1401.319) است. قبل از اجرای طرح، هدف از انجام آن برای مشارکت کنندگان توضیح داده شد و رضایت نامه کتبی شرکت در مطالعه از آنها دریافت گردید و به آنها اطمینان داده شد که اطلاعات آنها محرمانه در نزد محقق باقی خواهد ماند و فقط در یک فرم ناشناس جهت اهداف طرح استفاده می شود.

سهم نویسندگان

پیمانه سنجری: جمع آوری داده ها، نوشتن نسخه پیش نویس، مجید هاشمی: مدل سازی مطالعه، تانیا دهش: آنالیز آماری داده ها، سید وحید احمدی طباطبایی: ایده اولیه، جمع آوری داده ها، مریم فرجی: ایده اولیه، نوشتن نسخه پیش نویس را بر عهده دشتند.

نویسندگان نسخه نهایی را مطالعه و تایید نموده و مسئولیت پاسخگویی در قبال پژوهش را پذیرفته اند.

حمایت مالی

پژوهش حاضر حمایت مالی نداشته است.

تضاد منافع

کلیه نویسندگان اظهار می‌دارند که هیچگونه تضاد منافعی در این مطالعه وجود ندارد.

تقدیر و تشکر

این مقاله با کد طرح ۴۰۱۰۰۰۵۵۵ در دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی کرمان به تصویب رسیده است. نویسندگان مقاله بدین وسیله از حمایت های معنوی معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی کرمان قدردانی می نمایند.

CC BY-NC 4.0

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-20]
[DOI: 10.18502/tbj.v23i3.16482]

References

1-Bouwmeester J, Hartmann T. Unraveling the self-made city: The spatial impact of informal real estate markets in informal settlements. Cities. 2021;108:102966.

2-Salehi M, Salarzehi H, Imani AM. Analysis and study of the causes of the expansion of suburban areas of Zabol city and regional (indigenous) planning based on problem control. Geography and Human Relationships. 2022;4(4):556-83.

3-Hejazinia S, Rahimi M, Shamsoddini A. Explaining the Effects of the Community-based Empowerment Strategy on the Reduction of Urban Crimes in the Informal Settlements of Yasouj, a Case Study (Madavan Sefali, Belhazar and Mehrian). Urban and Regional Policy. 2023;2(2):101-19.

4-Bagheri Miab S, Karimikia MS. Modeling Cultural Policy in the Slums of the City of Ahvaz. Community Development (Rural and Urban Communities). 2022;13(2):561-84.

5-Zerbo A, Delgado RC, González PA. Vulnerability and everyday health risks of urban informal settlements in Sub-Saharan Africa. Global Health Journal. 2020;4(2):46-50.

6-Fathollahi J, Jashn Provokani K. Investigating the causes of reverse migration from urban to rural areas in Kermanshah. Journal of Geography and Regional Development. 2023;21(1).

7-Dey S, Mandal S. Assessing Channel Migration, Bank Erosion Vulnerability and Suitable Human Habitation Sites in the Torsa River Basin of Eastern India Using AHP Model and Geospatial Technology. Applied Geomorphology and Contemporary Issues: Springer; 2022. p. 635-54.

8-Van Welie MJ, Truffer B, Gebauer H. Innovation challenges of utilities in informal settlements: Combining a capabilities and regime perspective. Environmental Innovation and Societal Transitions. 2019;33:84-101.

9-Leschke J, Weiss S. Labour market hierarchies between intra-EU migrants: why do mobile workers from the EU-West obtain better jobs and wages than those from the EU-East? Journal of Ethnic and Migration Studies. 2023;49(16):4092-119.

10-Thinh NK, Kamalipour H. The morphogenesis of villages-in-the-city: Mapping incremental urbanism in Hanoi city. Habitat International. 2022;130:102706.

11-Swanepoel JW, Van Niekerk JA, Tirivanhu P. Analysing the contribution of urban agriculture towards urban household food security in informal settlement areas. Development Southern Africa. 2021;38(5):785-98.

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-20]

[DOI: 10.18502/tbj.v23i3.16482]

12-Ramezani BA, Mokhtari M, Fouladiyan M, Moradi R. Effective destination's attraction and origin's rejection factors on rural-urban migration; investigation of conceptual meaning-making by immigrants. Journal of Social Sciences Ferdowsi University of Mashhad. 2023;20(2):1-25.

13-Zabihidan MS, Kafili v. Investigating the Effect of the Government's Role on Interprovincial Migration. Public sector economics studies. 2022;1(2):163-82.

14-Moameri M, Hojabr F, Ghorbani A. The impact of economic factors on rural-urban migration of ranchers in Ardabil province. Journal of Rangeland/Nashriyyah-i Martả. 2022;16(3).

15-Rezaei MR, Kamandari M. Analysis of formation causes of marginalization in Kerman Case Study: Syedi neighborhoods and Imam Hassan. Spatial Planning. 2015;4(4):179-96.

16-Mazloomy MahmoodAbad SS, Ehrampoosh MH, Ghaneian MT, Askarishahi M, Afshani S, Nasiri QA. Investigating the Causes of Emigration from Fereydunshahr from the Perspective of Emigrants during 2011 to 2015. J TOLOO E BEHDASHT. 2018;17(3):1-10.

17-Amanpour S, Amiri Fahliani MR. Analysis on of the Interaction Problems Migrants in the Two Rural and Urban Communities: A Case Study of Rural Migrants City of Nurabad Mamasani. Community Development (Rural and Urban Communities). 2015;7(2):259-76.

18-Hataminejad H, Shahi A, Imani R. Analysis of Spatial Factors Affecting Immigrants Locating Using Forecasting Method by Decision Tree (Case Study: Mashhad, Iran). Journal of vision Future Cities. 2020;1(2):1-18.

19-Hadi E, Hadi E. Investigation of the trends and factors contributing to the spread of marginalization in Tabriz metropolis. Geography and Human Relationships. 2018;1(2):633-49.

20-Mohsen N, Hossein Panahi H, Baizidi R. Interpretive structural modeling of factors affecting the migration of human resources from Iran. Journal of Cultural Management. 2022;16(55):1-22.

21-Biagi B, Detotto C, Faggian A. Evidence of self-selection and spatial mismatch in interregional migration: the case of Italy. Oxford Economic Papers. 2023;75(3):858-72.

22-Kebu H, Berisso O, Mulugeta M. Drivers of migration and determinants of wellbeing among internal youth migrants in Ethiopia: Towns along Addis Ababa–adama route in focus. Heliyon. 2023;9(3).

23-Yang Y, Zhao S, Lin L, Qian J, Zhang H, Cai F. Social support and quality of life in migrant workers: Focusing on the mediating effect of healthy lifestyle. Frontiers in Public Health. 2023;11:1061579.

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-20]

[DOI: 10.18502/tbj.v23i3.16482]

24-Xiong W. Love is elsewhere: Internal migration and marriage prospects in china. European Journal of Population. 2023;39(1):6.

25-Cerna L, Chou M-H. Politics of internationalisation and the migration-higher education nexus. Globalisation, Societies and Education. 2023;21(2):222-35.

26-Bayat R, Keshavarz Tork E, Fath Taheri A. Prioritization the Factors Affecting the future of Employment and Social Welfare in Iran. Social Welfare Quarterly. 2023;22(87):221-51.

27-Telsaç ÖY, Karagöz S, Telsaç C. The Educational Problems of Migrant Children: Findings and Recommendations. Migration. 2022;4(3):11-8.

28-Moore M, Wesselbaum D. Climatic factors as drivers of migration: a review. Environment, Development and Sustainability. 2023;25(4):2955-75.

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-11-20]

[DOI: 10.18502/tbj.v23i3.16482]